

Carl Bildt: Tal vid avslutandet av Moderaternas partistämman 1997

Talare
Carl Bildt
Partiledare, Moderaterna

Datum
31 augusti 1997

Plats
Umeå

Sedan i torsdags har Umeå och Folkets Hus och vi moderater stått i centrum för samhällsintresset i Sverige.

Så skall det vara.

Vi har försökt att ge besked om vår inriktning av politiken för kommande år - in i 2000-talet.

Jag tror att denna stämman kommer att gå till historien som förnyelsestämman, som stämman för hoppfulla, som visade ett parti för hoppfulla som beredde vägen för ett land för hoppfulla.

Runt omkring oss har världen fortsatt att förändras.

I Bonn möttes förbundskansler Kohl och premiärminister Jospin och diskuterade starten av den europeiska valutaunionen.

I London och Dublin tändes ett nytt hopp i den så segslitna fredsprocessen i Nordirland.

I Bosnien spetsades konfrontationen mellan hårdnackade nationalisterna och den mer samarbetsinriktade ledaren i den serbiska republiken till.

I Algeriet mördades minst 64 personer i en brutal massaker - en fortsättning på det grymma våld som krävt mer än 1.000 döda bara sedan juni.

Och i dag den plötsliga tragedin i Paris, som kommer att fånga en hel värld, och där vi alla känner djup medkänsla inte minst med den familj som drabbats så hårt.

Men intill dess att frågan om medias bristande respekt för även kända personers rätt till privatliv nu genom tragedin i Paris satts i brutalt fokus, har en av de frågor som diskuterades mest runt om i världen under dessa dagar varit frågan om tvångssteriliseringarna. Snart sagt inget media i världen har inte på ett eller annat sätt berört eller refererat denna fråga.

Och jag förstår.

Dels att man reagerar i sak mot det som hänt. Barbari, sade Margot Wallström. Och hon har rätt.

Och dels att man reagerar mot att vårt land så länge framställt sig själv som föredömet före andra. Föredöme för vad? Det är plötsligt den obehagliga fråga som ställs.

Under åren mellan 1935 och 1976 kom i vårt land 60.000 unga människor att steriliseras. Med tvång. Eller under betydande tryck. Skillnaden var nog inte alltid så stor. Det s k samhället ville - alltid i bästa välmening - beröva dem rätten att sätta barn, andra liv, till världen. Och det s k samhället gjorde det också.

Och i dag står vi där med den nationella skammen inför den förvånade och fördömande världen.

Ensamma är vi inte. Nu ser vi att samma sak hände i andra länder också. Men det hjälper föga för oss.

Vi har anledning att ställa oss frågan hur detta kunde ske. Inte för att fördela skuld eller ansvar. Ansvaret är nationellt. Utan för att lära och för att förhindra att detta kan hända igen. Att människovärdet kan förträngas och förtrampas i namnet av någon välmenande princip.

Det går att finna rötterna till barbariet i tron att kunde maskiner konstrueras och byggas, materiens minsta beståndsdelar studeras, så kunde samma sak också ske med samhällen i stort och individer i stort.

En känd filosof förklarade att Gud var död, och maskinen trätt i hans ställe.

Värdering och moral betydde inte längre vad de betytt förr. Det som inte rationellt kunde förklaras hade rationellt ingen plats. Om allt kunde beräknas, studeras, planeras, ändras och styras så fanns det inga hinder för hur långt detta kunde drivas.

Och så drevs det till rasläran, till att individer sorterades och hanterades så långt att de t o m förvägrades rätten att föra livet självt vidare.

Men då hade grundläggande värderingar satts åt sidan. Människans okränkbarhet. Individens frihet. De absoluta gränser som måste finnas i varje samhälle som gör anspråk på att vara ett gott samhälle.

Sverige drev i dessa nu för vårt land så plågsamma frågor bort över den gräns som icke fick och icke får passeras. Tyst. Alldeles tydligt under stort samförstånd. Under decennium efter decennium. Med enskilda individer som offer för det som blev så gruvligt, så hemskt, så barbariskt fel.

Och som nu i grunden håller på att förändra omvärldens uppfattning av vad vårt land har varit och är.

Vi har en skyldighet gentemot oss själva att inte låta denna fråga bara passera förbi. Att fråga hur det kunde ske.

Det politiska systemets ansvar. Självklart. Men det räcker inte. Det var ett samhälle som gick fel därför att det uppenbarligen knappt var någon i detta samhälle som reagerade under de år, decennier när detta hände.

Var fanns de moraliska larmklockorna i det svenska folkhemmet? Var fanns oberoende vetenskapsmän? Var fanns den fria och ifrågasättande debatten? Var fanns den svenska kyrkan?

Tydligen fanns de knappt alls.

Och det skrämmer. Att vi kanske byggt ett samhälle så fint och så homogent, att de små bristerna ständigt justeras, men att de stora felen och de stora övergreppen kan passera förbi utan att det ens märks.

Och ett samhälle där det materiella blivit så dominerande att det moraliska ofta

satts på undantag.

Ty ytterst handlar det om detta. Att samhället är till för individen. Aldrig individen för samhället. Att det finns gränser som aldrig får överskridas. Att det finns värderingar och principer som vi inte har rätten att rubba.

Jag skulle önska att vi fick en nationell debatt om det som hänt. Inte bara en kommission. Den är nödvändig, och jag välkomnar regeringens besked att en sådan kommer att tillsättas. Men frågan får inte gömmas där.

Vi måste ställa oss frågan om det i dagens Sverige finns de moraliska larmklockor som så tydligt och med så barbariska resultat alldeles uppenbart saknades i gårdagens.

Den politiska debatten handlar oftast om de mer handgripliga frågeställningar som ryms inom inte minst den ekonomiska politiken. Och de är utomordentligt viktiga. I mångt och mycket är de avgörande för hur samhället kommer att utvecklas.

I torsdags - när jag öppnade stämman - talade jag om det Sverige som när skiftet mellan 1800- och 1900-tal närmade sig var ett den sjudande samhällsomvandlingens, kreativitetens och framtidstrons land i världen. Och om hur detta kom att föra oss vidare under en stor del av det århundrade som följde.

Och om hur situationen i dag är annorlunda. Och vår avgörande uppgift att inspirera, leda och ge kraft åt den förnyelse och förändring som Sverige nu behöver för att få utvecklingskraften och framtidstron tillbaka.

Det handlar om samhällets strukturer. Om de ramar och villkor som staten ger de fria individer, familjer och företag vars beslut dag efter dag formar den egna och den gemensamma morgondagen.

Där Sverige, enligt vår mening, gått snett. Snävat in utrymmet för individer, familjer och företag. Trott att statens storlek är detsamma som samhällets styrka. Ibland invaggat sig i föreställningen att världen, utvecklingen, omvandlingen står still, och att intet mer behöver göras.

Dessa frågor - förnyelsens, framtidstrons förutsättning genom mer av frihet för individer, familjer och företag - måste stå i centrum för vårt arbete. Det är här Sverige behöver förändras.

Men samtidigt tror jag att vi har anledning att på nytt vara beredda att diskutera också grundläggande värderingar i samhället. Och den diskussionen kommer med all sannolikhet att bli en allt större och större utmaning under de decennier som ligger framför oss.

Med informationsteknologin och Internet håller vi på att upptäcka en ny kontinent.

För Europa - också vårt land - kommer det att få en idémässig, en ekonomisk, en social och en politisk effekt som kan jämföras med den som upptäckten av vägarna över haven, bort runt Afrika mot Asien, över Atlanten mot det Indien som man plötsligt upptäckte var Amerika, en gång fick på den tidens stelnade strukturer i den sena medeltiden.

Men samtidigt står vi på randen av andra omvälvande utvecklingar också. I ett mycket stort internationellt samforskningsprojekt håller nu den mänskliga genetiska kodens alla delar på att dechiffreras och avslöja sina hemligheter. Det var ett projekt som inleddes för mer än ett decennium sedan, som skulle vara avslutat år 2005, som nu förefaller att kunna bringas till fulländning, inte minst genom informationsteknologin, redan år 2000.

Vi vet inte alla de frågor som detta kommer att kunna ställa oss inför. Det kommer att öppnas upp fantastiska möjligheter. Att bekämpa sjukdomar. Att förebygga lidande. Att göra livet värdigare och bättre. Att komma närmare livets mysterium.

Men samtidigt reses på nytt de grundläggande frågeställningar där det inte får bli fel. Och där det enda värn som finns är ett samhälle där värderingar och normer är förankrade allra främst hos individerna själva, men därefter finner uttryck också i lagar och regler och bestämmelser.

Politik framställs ibland som mest att kortsiktigt administrera det som är. Det krav som ibland ställs allra främst på oss är att på kronan när kunna redogöra för vilken omedelbar effekt som varje tänkbar förändring i statsbudgeten får på

varje tänkbar hushållsekonomi. Ju kortsiktigare, desto bättre.

Men i denna omvandlingens och förnyelsens tid är de verkliga kraven på oss som är samhällsengagerade också annorlunda.

Att kunna ge den ökade frihet som ger bättre förutsättningar för förnyelsen och förändringen.

Att kunna blicka ut över och ge bidrag till det stora arbetet att bygga ett nytt samarbete i Europa.

Att försöka se framåt och ge vårt samhälle en möjlighet att fullt ut tillgodogöra sig alla de nya möjligheter som framtiden kommer att innebära.

Och att alltid göra detta med förankring i principer och värderingar och moraliska normer som ligger bortom partiprogrammen, som ytterst handlar om respekten för individen och människan, och som jag tror får allt större och större betydelse i denna den fantastiska omvandlingens tid.

Mellan denna vår stämma här i Umeå och vår nästa stämma om två år kommer vi att gå till inte mindre än fem viktiga val.

Val till kyrkofullmäktige runt om i Sverige den 21 september i år. Det är ett viktigt val för oss. Vi vill ha en starkt förankrad folkkyrka. Våra insatser kan bidra till det.

Val till kommunfullmäktige, landsting och riksdag den 20 september nästa år. Val som kommer att avgöra förnyelsepolitikens möjligheter när Sverige tar steget in i 2000-talet.

Val till Europaparlamentet den 13 juni 1999. Där vi kan se till att vi har en demokratisk röst när det gäller både utvidgningen och fördjupningen av den Europeiska Unionen med dess så stora betydelse för fred och frihet i vår del av världen.

Här i Umeå har vi lagt en god grund. Visat styrkan i våra idéer och våra övertygelser.

Men också visat en öppenhet och respekt för andra. Visat att vi allra främst vill vinna stöd inte genom människornas minskade förtroende för andra, utan genom människornas ökade förtroende för oss.

Opinionsundersökningar ger rubriker. Och bra rubriker är alltid bättre än dåliga. Men i grunden saknar de varje intresse. Om ett år kommer dagens opinionsundersökningar knappt ens att ha historiskt intresse, och sakna varje form av relevans för den verklighet vi då står inför.

Vi står mitt uppe i en ny politisk situation. Det finns en ny öppenhet. En ny vilja att lyssna. En växande insikt om att det gamla tillhör det förgångna, och att det nya kräver just det som på olika sätt är nytt. Och så har vi fått ett öppnare, mer spännande men också mer krävande politiskt landskap.

Vårt arbete från Umeå och framåt är arbetet med att vinna människornas förtroende. Jag får ofta frågor om hur min taktik ser ut. Och svarar att just detta - att vinna människornas förtroende för våra idéer - är både vår strategi och vår taktik inför alla de val som ligger framför oss.

Det parlamentariska spelets svårigheter eller möjligheter kommer vi att ta ställning till när förutsättningar för den saken föreligger. Där är vi förvisso inte i dag.

Själv kommer jag att sträva efter att varje måndag vara ute i olika delar av vårt land. Inte i morgon, om ni ursäktar.

Men därefter och framöver. Nästa måndag är jag i Malmö och Trelleborg. Måndagen därpå i Kiruna och Karesuando. Därefter i Ronneby och Karlskrona. Och om fyra veckor i Västerås. Måndagsmöte efter måndagsmöte.

Och att alltid finnas på Internet för att på ett nytt sätt kunna kommunicera med en ny generation av starkt varierande åldrar. Mitt elektroniska veckobrev har nu beställts av mer än 10.000 individer. Och den ökningen kommer säkert att fortsätta.

Jag tror att vi alla kommer att lämna Umeå med en känsla av stolthet. Över det som vi tillsammans kunnat åstadkomma under de decennier som gått, och där vi sett hur våra idéer vuxit sig allt starkare och starkare. Göstas 1970-tal. Ulfs

1980-tal. Det vi åstadkommit sedan dess.

Vi behöver inte byta färg på våra fanor. Vi kan hissa våra allt högre och högre.

Stolthet över det vi redan gjort. Och tillförsikt inför allt det som nu ligger framför oss. Umeå 1997 har visat bilden av oss som förnyelsens, förändringens och framtidstrons främsta företrädare i vårt politiska liv.

Taggar

1990-tal, 1997, Man, Moderaterna, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-tal-vid-avslutandet-av-moderaternas-partistamma-1997>